

25 de juliol de 2017

El secretari del Govern

Acord

del Govern pel qual s'aprova la memòria preliminar de l'Avantprojecte de Llei de modificació del llibre quart del Codi civil de Catalunya per tal de garantir la igualtat de drets i la no discriminació de les persones amb discapacitat sensorial.

L'article 36.2 de la Llei 13/2008, del 5 de novembre, de la presidència de la Generalitat i del Govern estableix que la tramitació d'un projecte de Llei requereix l'acord previ del Govern sobre l'oportunitat de la iniciativa i s'inicia a proposta del departament o els departaments interessats, als quals correspon d'elaborar l'avantprojecte de Llei corresponent.

L'Acord del Govern de 25 d'abril de 2017, relatiu a l'oportunitat de les iniciatives legislatives del Govern i a la seva consulta pública, determina que l'acord previ del Govern sobre l'oportunitat d'elaborar un avantprojecte de Llei ha de contenir una memòria preliminar, i n'estableix el contingut.

Per tot això, a proposta del conseller de Justícia, el Govern

Acorda:

Aprovar la memòria preliminar de l'Avantprojecte de Llei de modificació del llibre quart del Codi civil de Catalunya per tal de garantir la igualtat de drets i la no discriminació de les persones amb discapacitat sensorial, que s'adjunta com a annex.

Annex

Memòria preliminar de l'Avantprojecte de Llei de modificació del llibre quart del Codi civil de Catalunya per tal de garantir la igualtat de drets i la no discriminació de les persones amb discapacitat sensorial.

1. Problemes que es pretenen solucionar amb la iniciativa

La finalitat de la llei és situar les persones amb discapacitat sensorial en igualtat de condicions respecte de les altres persones pel que fa a l'exercici efectiu dels seus drets.

La iniciativa legislativa pretén, en primer lloc, suprimir expressions recollides en el Codi civil que identifiquen les persones com sordes, cegues o mudes, perquè la seva desaparició pot contribuir a eliminar l'estigmatització que deriva d'aquesta discapacitat. I, en segon lloc, pretén eliminar les restriccions que el Codi estableix a les persones amb discapacitat sensorial a l'hora de realitzar actes de naturalesa successòria com atorgar testament, ordenar les últimes voluntats, o bé quan intervenen com a testimonis en l'atorgament d'un testament aliè, i situar-les en el mateix pla d'igualtat que el que correspon a les persones que no tenen discapacitats sensorials.

En aquest sentit, en l'àmbit del dret civil, cal que una persona amb discapacitat sensorial sigui tractada igual que ho està essent qualsevol altra persona, emfatitzant que el fet de patir una malaltia o tenir una determinada patologia no ha de constituir una limitació a l'hora de realitzar determinats actes amb eficàcia jurídica.

Concretament, el Parlament insta al Govern a presentar-li la modificació de l'article 421-10, apartat 2, per a suprimir l'exigència de testimonis en el testament notarial; de l'article 421-14, apartat 5, per a suprimir la prohibició de fer testament tancat, i de l'article 421-11, apartat 2.b, per a suprimir la prohibició dels cecs, els sords i els muts per a poder ser testimonis.

Igualment, aquesta iniciativa normativa implementa la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets de les persones amb discapacitat, feta a Nova York el 13 de desembre de 2006 i que forma part, a tots els efectes, del nostre ordenament jurídic des del dia 3 de maig de 2008. Concretament, la lletra e) del preàmbul de la Convenció recull expressament que *“la discapacitat és un concepte que evoluciona i que resulta de la interacció entre les persones amb deficiències i les barreres degudes a l'actitud i a l'entorn que impedeixen llur participació plena i efectiva a la societat, en igualtat de condicions amb els altres”*.

També implementa la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea, que, a l'article 21, estableix el principi de no discriminació per raó de discapacitat i, a l'article 26, inclou el principi d'integració de les persones amb discapacitat.

En la mateixa línia, la Comissió Europea va aprovar el document que estableix l'Estratègia Europea sobre Discapacitat 2010-2020, que té com a objectiu fer possible que les persones amb discapacitat puguin fruir de tots els seus drets, així com beneficiar-se de la seva participació en la societat.

2. Objectius de la iniciativa

La iniciativa té per objecte situar les persones amb discapacitat sensorial en igualtat de condicions respecte de les altres persones, pel que fa a l'exercici efectiu dels seus drets a l'hora d'atorgar un testament davant del notari i de poder intervenir en qualitat de testimoni en l'acte d'atorgament del testament per una altra persona.

Així, amb aquesta iniciativa, el Govern dona compliment a la Resolució 683/XI, de 25 de maig de 2017, del Parlament de Catalunya, sobre la igualtat de drets i la no discriminació de les persones amb discapacitat sensorial, mitjançant la qual el Parlament va instar el Govern a estudiar i presentar la modificació del Codi civil de Catalunya per a fer efectiu el dret de no discriminació de les persones amb discapacitat sensorial en matèria testamentària.

En vista dels problemes als quals s'ha fet referència a l'apartat anterior, els objectius principals de la iniciativa són:

- Garantir la igualtat efectiva de les persones amb discapacitat sensorial en matèria testamentària i;
- Evitar l'estigmatització d'aquest col·lectiu a través del llenguatge jurídic.

3. Possibles solucions alternatives regulatòries i no regulatòries

La iniciativa normativa té per finalitat eliminar les restriccions que el Codi civil de Catalunya estableix a les persones amb discapacitat sensorial a l'hora de realitzar actes de naturalesa successòria i, així, situar-les en el mateix pla d'igualtat que correspon a les persones que no tenen discapacitats sensorials.

En aquest sentit, es parteix del fet que patir una malaltia o tenir una patologia determinada no té, per ella mateixa, per què constituir una limitació a l'hora de realitzar determinats actes amb eficàcia jurídica, com són el fet d'atorgar testament i ordenar últimes voluntats, o d'intervenir com a testimonis en l'atorgament d'un testament aliè.

Així, l'Avantprojecte de llei té un doble objectiu: d'una banda, suprimir expressions recollides en el Codi civil de Catalunya que identifiquen les persones com sordes, cegues o mudes, per

contribuir a eliminar l'estigmatització que deriva d'aquesta discapacitat. D'altra banda, eliminar les restriccions que el Codi civil estableix a les persones amb discapacitat sensorial a l'hora de realitzar actes de naturalesa successòria, tot deixant que sigui el notari qui, en cada cas i en funció de les circumstàncies personals de l'atorgant, valori quina és la seva capacitat sensorial, igual com ho fa respecte de les persones que no pateixen cap discapacitat.

a) L'opció de no fer res o mantenir la situació actual

L'opció de no fer res, és a dir, no modificar les disposicions del Codi civil de Catalunya i que han estat esmentades a l'apartat 1, comportaria que es mantingués una normativa que resulta discriminatòria per dos motius: d'entrada, perquè s'hi utilitzen expressions que suposen una estigmatització del col·lectiu de persones amb discapacitat sensorial; i, de l'altra, perquè parteix de la idea que la malaltia o la disfunció de caràcter físic és per ella mateixa un criteri per determinar si una persona és capaç o no per atorgar testament o per intervenir en qualitat de testimoni en l'acte d'atorgament de testament per una altra persona.

b) Opció normativa preferida

Des del punt de vista de l'instrument d'intervenció, aquest ha de ser normatiu i, concretament, atesa la necessitat de regular aquesta qüestió, cal que es tracti d'una norma amb rang de llei perquè implica la modificació del llibre quart del Codi civil de Catalunya, relatiu a les successions, que va ser aprovat per la Llei 10/2008, de 10 de juliol.

D'acord amb això, s'ha valorat que la millor alternativa és la reguladora, consistent en redactar un avantprojecte de llei que modifiqui el llibre quart del Codi civil de Catalunya.

En definitiva, la nova llei ha de ser un element que contribueixi a garantir la igualtat de drets i la no discriminació de les persones amb discapacitat sensorial, que tinguin en compte l'exercici efectiu dels seus drets a l'hora d'atorgar un testament davant del notari i de poder intervenir en qualitat de testimoni en l'acte d'atorgament del testament per una altra persona.

Per aconseguir aquest objectiu es modifica l'actual redacció de diversos articles del llibre quart del Codi civil de Catalunya, amb la finalitat d'eliminar qualsevol tracte discriminatori de les persones amb discapacitat sensorial en matèria testamentària.

Cal tenir en compte que actualment els avenços tecnològics existents permeten suplir les mancances sensorials amb alternatives de comunicació no verbal o amb l'ús de mitjans tecnològics que atorguen una fiabilitat i una seguretat jurídica equivalent a la que té lloc quan qui es manifesta és una persona sense discapacitat sensorial.

4. Necessitat i oportunitat de l'aprovació de la norma

4.1 Incidència de la norma

- a) Impacte sobre l'organització, el personal i el pressupost de l'Administració de la Generalitat

Aquest Avantprojecte de Llei no té cap incidència sobre l'organització, el personal i el pressupost de l'Administració de la Generalitat de Catalunya.

- b) Impacte sobre l'organització, el personal i el pressupost de l'Administració local i, en particular, sobre el règim especial del municipi de Barcelona

Aquest Avantprojecte de Llei no té cap incidència sobre l'organització, el personal i el pressupost de les administracions locals de Catalunya, ni sobre el règim especial del municipi de Barcelona, configurat per la Llei 22/1998, de 30 de desembre, de la Carta municipal de Barcelona i la Llei 1/2006, de 13 de març, per la qual es regula el règim especial del municipi de Barcelona.

- c) Impacte sobre les mesures d'intervenció administrativa, i des de la perspectiva de la simplificació i la reducció de càrregues administratives per a les empreses i els ciutadans

Aquest Avantprojecte de Llei no conté mesures de simplificació i reducció de càrregues administratives per a les empreses i els ciutadans, atès que el seu contingut afecta el dret civil de les persones amb discapacitats sensorials en matèria successòria.

- d) Impacte sobre l'ordenament jurídic vigent i des de la perspectiva de la simplificació normativa

La Generalitat de Catalunya té competència exclusiva en matèria de dret civil, de conformitat amb el que estableix l'article 129 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya. Aquesta competència inclou, d'acord amb el que estableix l'article 110 del mateix Estatut d'autonomia, que el dret català, en matèria de competències exclusives de la Generalitat, és el dret aplicable en el seu territori amb preferència sobre qualsevol altre.

L'Avantprojecte de Llei comporta la modificació del llibre quart del Codi civil de Catalunya, relatiu a les successions, concretament dels articles següents:

- L'article 421-8, per modificar la manera de referir-se als testadors que pateixen una discapacitat sensorial.

- L'article 421-10, apartat segon, per suprimir l'exigència de testimonis en el testament notarial quan el testador sigui una persona amb discapacitat sensorial.
- L'article 421-11, apartat segon, lletra b), per permetre que les persones amb discapacitat sensorial puguin intervenir en qualitat de testimoni en l'atorgament de testament per altri.
- L'article 421-14, apartat cinquè, per suprimir la prohibició per les persones cegues d'atorgar un testament tancat.

4.2 Principals impactes econòmics, socials i ambientals que es preveu que generi aquesta opció

El principal impacte social és el que resulta de promoure la igualtat de drets i eliminar regulacions discriminatòries que afecten les persones amb discapacitat sensorial a l'hora d'atorgar testament i de poder intervenir en qualitat de testimoni en l'acte d'atorgament del testament per una altra persona.

4.3 Raons per les quals és l'alternativa preferida de les opcions possibles

El canvi normatiu que es promou, sobre la capacitat de les persones amb discapacitats sensorials per dur a terme determinats actes de naturalesa successòria, requereix la modificació del llibre quart del Codi civil de Catalunya, relatiu a les successions, aprovat per la Llei 10/2008, de 10 de juliol, motiu pel qual no es contempla cap alternativa a la tramitació d'un avantprojecte de llei.

Com s'ha exposat, l'alternativa més adequada és la tramitació d'un avantprojecte de llei. Això permet legislar sobre la matèria amb la garantia d'una major protecció dels interessos generals en la mesura que, en concordança amb el compliment dels objectius perseguits, garanteix un tractament igualitari en matèria testamentària gràcies als nous avenços tecnològics i elimina la utilització d'un llenguatge que estigmatitza determinats col·lectius del Codi civil de Catalunya.

5. Procedència d'efectuar o no una consulta pública prèvia a l'elaboració de la norma

No es considera procedent efectuar el tràmit de consulta pública prèvia sobre l'oportunitat i necessitat d'aquest Avantprojecte de llei, atès que el seu objectiu és posar fi a la discriminació que les persones amb discapacitat sensorial pateixen a l'hora de realitzar actes de naturalesa successòria i, així, situar-les en el mateix pla d'igualtat que correspon a les persones que no tenen discapacitats sensorials.

D'altra banda, i tal com s'ha avançat, amb aquesta iniciativa es dona resposta a la resolució parlamentària esmentada en aquesta Memòria, que insta el Govern a estudiar-la i presentar-la davant el Parlament de Catalunya per tal fer efectiu el dret de no discriminació de les persones amb discapacitat sensorial en matèria testamentària.

Així mateix, i d'acord amb l'article 133, *in fine*, de la Llei 39/2015, de l'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques, l'Administració pot prescindir del tràmit de consulta pública prèvia si es donen les circumstàncies que s'especifiquen en el precepte esmentat, circumstàncies que concorren totes elles en la iniciativa objecte de la present Memòria.

Els motius que ho justifiquen són que l'Avantprojecte de Llei no té un impacte significatiu en l'activitat econòmica, ja que no imposa cap càrrega de tipus econòmic als subjectes destinataris; tampoc no els imposa obligacions rellevants sinó que, ben al contrari, suprimeix traves per dur a terme determinats actes de naturalesa successòria que resultaven discriminatòries envers el col·lectiu de persones amb discapacitats sensorials; i, finalment, no constitueix una regulació completa de la matèria, sinó que se circumscriu a operar les modificacions puntuals necessàries, dins del Codi civil de Catalunya, per tal de fer efectiu el dret de no discriminació de les persones amb discapacitat sensorial.